

अर्थ मंत्रालय

वस्तू आणि सेवा कराच्या अंमलबजावणीसाठी वित्तमंत्र्यांचे संसदेच्या केंद्रीय सभागृहातील संबोधन

Posted On: 01 JUL 2017 5:11AM by PIB Mumbai

नवी दिल्ली 30 जून 2017

महामहोदय राष्ट्रपती प्रणव मुखर्जी, उपराष्ट्रपती हमीद अन्सारीजी, आदरणीय नरेंद्र मोदीजी, लोकसभा अध्यक्ष सुमित्रा महाजनजी, पूर्व प्रधानमंत्री आणि देशाचे वरिष्ठ नेता एच. डी. देवेगौडाजी, तसेच मंत्रिपरिषदेचे सदस्य, राज्य सरकारचे मंत्री गण, कर्मचारी, संसद सदस्य आणि इतर मान्यवर... आपण आज येथे राष्ट्राच्या प्रवासातील महत्त्वाच्या प्रसंगी जमलो आहोत. आपण ऐतिहासिक घटना बनवण्याच्या प्रक्रियेत आहोत. आपण वस्तू आणि सेवा कराची अंमलबजावणी करत असून जी भारतातील सर्वाधिक ध्येयकृत कर आणि आर्थिक सुधार ऐतिहासिक प्रणाली राहील.

वस्तू आणि सेवा करामुळे भारताचा एक नवीन प्रवास चालू होईल. या प्रवासाला मर्यादांची शक्यता नसून आर्थिक क्षितीज विस्तारीत करणारी आणि व्यापक राजकीय दृष्टीकोन असलेला हा प्रवास असेल. आधीचा भारत हा आर्थिकदृष्ट्या विघटीत होता. नवीन भारत एक कर-एक बाजारपेठ-एक राष्ट्रासाठी निर्मित करेल.

केंद्र आणि राज्य आता समृद्धीचे उद्दिष्ट गाठण्यासाठी एकत्रित व सहकार्याने काम करेल. हा असा भारत राहील जो नवीन भवितव्य घडवेल. जीएसटी ही देशाची महत्त्वाची वाटचाल ठरली आहे. राष्ट्राच्या मोठ्या प्रमाणावरील फायद्यासाठी संकुचित भारताच्या पल्याड जाऊन राज्य घटनेतील सुधारणांसाठी एकमताने पाठिंबा देणे जीएसटी परिषदेच्या कार्यासाठी एकमताने कार्यरत राहणे अपेक्षित होते. राज्य घटनेच्या सुधारणांसाठी चालू असलेल्या चर्चेत सर्व राजकीय पक्षांनी परिपक्वता आणि दर्जा उंचावला. तसेच जीएसटी परिषदेने एकत्रितरित्या राष्ट्रीय हितासाठी विस्तृत विचारधारा ठेवली आहे.

राज्य घटनेनुसार भारत हा अनेक राज्यांचा देश आहे. जर संघटना मजबूत असेल तर राज्य आणि केंद्र सरकारही मजबूत राहतात. हाच खरा सहकार्य संघवादाचा अर्थ आहे. जेव्हा जीएसटी कार्यरत नव्हते तेव्हा केंद्र किंवा राज्य यापैकी कोणीही स्वतःचे सार्वभौमत्व देऊ केले नाही. त्यांनी हे सार्वभौमत्व अप्रत्यक्ष कराच्या संयुक्त निर्णयासाठी खेचून आणले.

29 राज्य, 2 केंद्रशासित प्रदेश आणि बहुविध लोकशाही सरकार अशा मोठ्या कठीण संघवादी पद्धतीमध्ये आज आपण मोठ्या प्रमाणावर राज्य घटनेतील कर सुधारणा तसेच भारतीय राजकारणाचे सर्वोच्च चित्र दाखवत आहोत. आपण हा निर्णय अशावेळी घेतला जेव्हा जागतिक मंदीला जग तोंड देत आहे आणि जिथे अलगाववाद आणि प्रारूप सुधारणांमध्ये कमी आहे. भारत जीएसटीद्वारे जगाला या सर्व तुरुटीवर मात करून अंतर्भाव, धैर्याचे चित्र जगाला दाखवेल. यासाठी सर्व संसदेचे सदस्य, राज्य सरकार, सर्व राजकीय पक्ष, राज्य वित्तमंत्री आणि केंद्र आणि राज्य सरकारचे निष्ठावंत अधिकारी ज्यांनी जीएसटी निर्मितीमध्ये अतुल्य सहभाग दिला, त्यांची प्रशंसा करतो आणि आभार मानतो.

राष्ट्रपतीजी, या 15 वर्षांच्या जीएसटीच्या प्रवासाचे आपण साक्षीदार आहात. एनडीए सरकारने विजय केळकर यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती स्थापन केली होती. विजय केळकर आज या सभागृहात उपस्थित आहेत. त्यांनी 2003 मध्ये एक ऐतिहासिक रिपोर्ट सादर केला होता. जो या देशात व्हॅल्यूबेस टॅक्सेशन जीएसटीच्या नावाने सुरू झाला. वर्ष 2006 च्या अंदाजपत्रकात यूपीए सरकारने घोषणा केली होती की, वर्ष 2010 पासून जीएसटी लागू करण्याचे प्रयत्न केले जातील आणि वर्ष 2011 च्या अर्थसंकल्पात जेव्हा महामहोदय राष्ट्रपती यांनी त्यावेळच्या वित्तमंत्री या नात्याने संसदेत अंदाजपत्रक सादर केले होते. परंतु यानंतर लगेचच आपण राज्य घटनेतील सुधारणा देशासमोर ठेवली. ज्या माध्यमातून राज्य आणि केंद्र आपल्या अधिकारांना एकत्रित करून वस्तू आणि सेवा कराची रचना करेल. तुमच्या त्या राज्य घटनेतील सुधारणांनंतर संसदीय स्थायी समितीने चांगल्या सुचना केल्या. यशवंत सिन्हाजी आज आपल्यामध्ये उपस्थित आहेत, ते या समितीचे अध्यक्ष होते. जीएसटी परिषदेची रचना ही त्यातील एक महत्त्वपूर्ण शिफारस होती, जिला एकतृतीयांश मत केंद्राचे, दोन तृतीयांश मत राज्यांचे असतील. परंतु निर्णयासाठी तीन चतुर्थतांश बहुमताची आवश्यकता असते. स्थायी समितीच्या त्या निर्णयाचा असा प्रभाव होता की केंद्र आणि राज्य संवैधानिक दृष्टीने एकत्रित काम करण्यासाठी भाग पाडले. जीएसटी परिषदेमध्ये जो एक प्रकारने प्रभाव वाढला त्यामध्ये सर्वांत मोठे योगदान स्थायी समितीच्या सुचनेचे होते.

एक समान रचना राज्यांच्या वित्तमंत्र्यांची होती, एक प्रोत्साहन समिती होती आणि वेळोवेळी प्रत्येक सरकारने एक परंपरा बनवली होती की कोणत्याही विरोधी पक्षांचे राज्य असेल त्याचा वित्तमंत्री प्रोत्साहन समितीचा अध्यक्ष राहील. पहिले अध्यक्ष डॉ. असिम दासगुप्ता जे आज आपल्यामध्ये उपस्थित आहेत. अनेक वर्षांपर्यंत देशामध्ये एकमतैक्य राहण्यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले. मला स्वतः त्यांचे आभार यासाठी व्यक्त करायचे आहेत की जीएसटीचा पहिला धडा मला त्यांच्याकडून मिळाला.

प्रोफेसर दासगुप्तांच्या नंतर जम्मू काश्मीरचे अब्दुल रहमान राधर, सुशील मोदी आणि त्यानंतर केरळचे के. एम. मणी तसेच बंगालचे अमित मिश्रा यांनी सर्व राज्यांमध्ये एकमत असण्यासाठी प्रयत्न केले. यानंतर देशाच्या राजनितीने जगासमोर परिपक्वतेचे एक असे उदाहरण सादर केले ज्याचा पुरावा राज्य घटनेतील सुधारणांचा संसदेच्या दोन्ही सभागृहांच्या सार्वमताने मंजूर झाला. ज्यामुळे जीएसटी परिषदेची रचना केली गेली. या रचनेनंतर परिषदेची पहिली जिम्मेदारी होती की, केंद्र आणि राज्यांसाठी कायदा बनवण्यात यावा. हे सर्व कायदे पाच केंद्रांसाठी आणि सर्व राज्यांसाठी सर्व समंतीने बनवण्यात यावे. संसदेने या सर्व समंतीला मंजुरी दिली. राज्यांनी हे विधेयक एकमताने मंजूर केले आणि आज एका वास्तविकतेच्या रुपात हे विधेयक आपल्यासमोर आले आहे. जीएसटी परिषद 18 वेळा एकत्र आली. काही बैठका सकाळ ते संध्याकाळपर्यंत आणि दोन-दोन, तीन-तीन दिवस चालल्या. तसेच एकाही निर्णयावर मतदानाची आवश्यकता जाणवली नाही. प्रत्येक निर्णय सर्वसंमतीने झाला. यामध्ये वेगवेगळ्या राजनैतिक दलांचे प्रतिनिधी होते. अनेक राज्य सरकारांचे प्रतिनिधी होते. आतापर्यंत 24 अधिनियम बनलेत. राज्य आणि केंद्र सरकारच्या क्षेत्रांची विभागणी कशी असेल यावर निर्णय घेण्यात आला. 1211 प्रकारच्या वस्तू आहेत. ज्यावर कर ठरवण्यात आला. प्रत्येक वस्तूचा कर सर्व मतांनी ठरवण्यात आला आणि यामागे दोन सिद्धांत होते. एक म्हणजे सर्वसाधारण आणि गरीब व्यक्तीवर कराचा जास्त बोजा पडायला नको. राज्य आणि केंद्र जितका महसूल गोळा करते त्याची पातळी स्थिरावली आणि वर्तमान कर प्रारुपाचा भार कोणावरही पडायला नको, याची दक्षता घेण्यात आली. याचा स्वाभाविक लाभ देशाला होणार आहे. आजची जी व्यवस्था होती त्यामध्ये राज्य आणि केंद्र सरकारांना 17 व्यवहार कर, 23 सेस होते त्यांना काढून टाकण्यात आले. प्रत्येक करावर वेगळा परतावा जात होता. आता एकच परतावा जाईल. पहिल्यांदा प्रत्येक करधारकाला वेगवेगळ्या कर अधिकाऱ्यांना तोंड द्यावे लागत होते आणि कर धारकाला स्वतःच्या सॉफ्टवेअरसह एका परताव्याच्या माध्यमातून अंतरसंवाद घडवता येईल. सॉफ्टवेअरच्या माध्यमातून नोंदणी आणि नोंदणी पश्चात प्रत्येक महिन्याच्या 10 तारखेला केवळ एक फॉर्म भरावा लागेल आणि मागील महिन्यातील व्यवहारांची नोंदणी करावी लागेल. या माध्यमाद्वारे अनेक कर भरावे लागणार नाहीत.

संपूर्ण देशभरातील वेगवेगळ्या राज्यांच्या चुंगीनाक्यांवरील ट्रक्सच्या रांगा संपुष्टात येऊन एकल स्रोत माल आणि सेवा संपूर्ण देशात चालू होईल.

जीएसटी परिषदेचे जे सदस्य आहेत, राज्यांचे वित्तमंत्री जे सकाळपासून संध्याकाळपर्यंत कितीतरी दिवसांपर्यंत काम करत होते, त्यांच्या मेहनतीचा प्रभावामुळे राज्य आणि केंद्राची अधिकारी अभिप्रेरीत झाले. अन्यथा जुलैसाठी ठरवलेले उद्दिष्ट पूर्णत्वास येऊ शकले नसते. मी विशेषतः या सर्व अधिकाऱ्यांचे खूप खूप आभार मानतो. येथे उपस्थित सर्व खासदार त्यांचेही आभार मानतो.

B.Gokhale/P.Kor

(Release ID: 1494302) Visitor Counter : 10

